

9

2021

ISSN-0207-4710

GÖYƏRÇİN

RAFİQ YUSİFOĞLU

ŞUŞAYA DÖNƏN HEYKƏLLƏR

Heykəllər qara-qura yuxu görürdülər elə bil. Üstlərinə güllə yağışı yağır onların. Başlarına, sinələrinə dəyən mərmilər bu dahiləri öldürə bilmirdi ki, bilmirdi... Ancaq Şuşanın təmiz havasını zəhərləyən murdar səslər, murdar nəfəslər onları darıxdırırdı. Elə bil heykəl Natəvanın, heykəl Üzeyirin, heykəl Bülbülün havası çatmırdı bu gözəl, doğma məkanda... Nə dilləri var idi danışalar, nə ayaqları var idi gedələr. Ancaq təskinlikləri bu idi ki, heykəldilər. Heç olmasa, bu qədim şəhərdə qalıb yurdun keşiyini çəkəcəklər nəvə-nəticələri geriyə dönənəcən...

Heykəllərin şax duruşundan yamanca qorxdu yağılar. Onları yerə yıxmaqla da ürəkləri soyumadı. Yük maşınına qoyub şəhərdən çıxardılar, başqa bir ölkəyə aparıb satmaq, pul qazanmaq eşqinə düşdülər bu rəzillər...

Bu əzəmətli heykəllərin əslində heç nədən, heç kimdən qorxusu yox idi. Əksinə, onlardan qorxurdular. Bu heykəllərin güllələnmiş belə üşəndirirdi yağıları... Mədəniyyət oğruları dərk elədilər ki, xalqın ürəyində heykəlləşən insanları tarixin ucalığından endirmək mümkün deyilmiş. Bu heykəl sahiblərinin müdrik sözləri, əsrarəngiz musiqisi, ecazkar səsi hopmuşdu insanların yaddaşına. Hətta başqa ölkələrdə belə bu güllələnmiş heykəlləri məhəbbətlə süzən gözlər görəndə düşmən yanıb-yaxılırdı. Bu tarixi şəxsiyyətlərin nəinki özlərinin, əsərlərinin, hətta abidələrinin də dəyəri çox böyük imiş sən demə...

Uzun, məşəqqətli yollar keçəndən sonra Bakya, doğma muzeyin həyətinə gəlib çıxdı bu qaçqın heykəllər. İnsanlar axın-axın onların görüşünə gəldilər. O qədər gül-çiçək gətirdilər ki... Heykəllər kövrəldilər, ancaq bunu bürüzə verməyi bacarmadılar... Otuz ilə yaxın gözləri yol çəkdi bu heykəllərin... Nə gecələri gecə oldu, nə

gündüzləri gündüz... Özləri burda olsalar da, ruhları Şuşadan ayrılma bilmirdi...

Nəhayət, arzuladıqları gün gəlib çıxdı... İgid oğullarımız əfsanəvi qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Sıldırım qayalardan dırmaşdı, düşməni pərən-pərən saldılar. Yeni qəhrəmanlıq salnaməsi yazdılar. Uzun illərdən bəri yolumuzu həsrətlə gözləyən doğma Şuşa yağılardan azad olundu. Cıdır düzündə üçrəngli bayrağımız dalğalandı... Heykəllərin ayaqları olsaydı qaça-qaça, qanadları olsaydı uça-uça qayıdardılar Şuşaya... İgid övladlarımız bunu duydular. Düşündülər ki, doğma diyara qayıtmaq birinci onların haqqıdır...

Heykəllər doğulduqları doğma şəhərə qayıdardılar. Yol boyu düşmənlər tərəfindən dağıdılmış evləri, tarixi abidələri, məscidləri, xarabazara çevrilmiş kəndləri, qəsəbələri, şəhərləri görəndə sahiblərinin ruhu qan ağlayırdı elə bil. Ancaq onların bir gözləri ağlasa da, bir gözləri gülürdü.

Şuşaya çəkilən təzə yolla vətənə qayıdan heykəllər sevinirdilər. Şuşadan son çıxan onlar olmuşdu, Şuşaya ilk qayıdan da onlar oldu... Heykəllər üçrəngli bayrağın kölgəsində özlərini xoşbəxt hiss eləyirdilər. Ancaq heykəl olaraq qalırdılar hələ də. Birdən möcüzə baş verdi. Cıdır düzündə səslənən "Qarabağ şikəstəsi" heykəlləri cana gətirdi elə bil... İllərdən bəri Qarabağ dağlarında sərgərdan qalan tarixi şəxsiyyətlərin ruhları sevinə-sevinə öz sahiblərinin heykəl cisminə - bədənə qayıdılar.

Elə bu vaxt göy guruldadı, ildırım şaqquldadı. Qızılı şimşəklər dirijor çubuğuna bənzədi... Xarıbülbüllər torpaqdan baş qaldıraraq Cıdır düzünə boylandı... Uzaqdan, lap uzaqdan, qəhrəman babalarımızın köhlən atlarının kişnərti səsi eşidilirdi elə bil. Bu səsi təkçə heykəllər duya bilirdi... Göylərdən səpələnən sevinc yağışları Şuşaya yeni həyat gətirirdi...

ŞUŞA

ÇÖRƏK VƏ QIZIL

(Ərəb xalq nağılı)

Abbas adlı kasıb bir kəndli var idi. O, ailəsini dolandırmaq üçün bütün günü çalışır, eyni zamanda yoxsulluqdan xilas olmaq üçün bir xəzinə tapmaq arzusu ilə yaşayardı.

Bir dəfə havanın çox isti bir vaxtında Abbas tarlada işləyirdi. O, yorulduğunu hiss elədi və bir ağacın kölgəsində dincələ-dincələ xəyallara daldı:

"Kaş Allah mənə elə bir sehri qüvvə verəydi ki, əlimi nəyə vursam, onu qızıla döndərə biləydim. Belə olsa, üzücü zəhmətdən canım qurtarar, rahatca, insan kimi yaşayardım".

Birdən onun qulağına bir səs gəldi:

-Ay Abbas! Bundan sonra sən istədiyən qədər qazana biləcəksən. Əlini nəyin üstünə qoyub sidq ürəklə arzulasan, o, təmiz qızıla çevriləcək.

Abbas qulaqlarına inanmadı. Ancaq sınamaq üçün əlini uzadıb torpağın üstündən kiçik bir çınqıl götürdü. Möcüzə idi. Daş parçası qızıla dönmüşdü. Həvəslənən kəndli başqa bir daşa əl vurdu. O da qızıla döndü.

Abbas uşaq kimi sevindi. Öz-özünə düşündü ki, şəhərə gedən kimi ordaki bütün daşları, toz-torpağı qızıla çevirəcəyəm. Sonra qazandığım pulla çoxlu torpaq sahəsi alacaq, çayın kənarındaki mənzərəli bir yerdə özümə saray tikdirəcəyəm. Evin ətrafında gözəl bir bağ salacağam. Özümə gözəl atlar alacaq, ən bahalı paltarlar geyinəcəyəm...

Abbas şirin xəyallardan ayılıb ayağa qalxmaq, yerimək istəsə də, alınmadı, hiss elədi ki, ac və susuz hərəkət etmək mümkün deyil. Ona görə evdən gətirdiyi yeməklə qidalanıb, sonra şəhərə getmək qərarına gəldi. Əlini uzadıb torbanın içindəki səhər yeməyini çıxarmaq istədi. Tortu götürüb ağızına qoyanda hiss elədi ki, bu tort dadı vermir, metaldı. Əlini vuran kimi çörək qızıla çevrildi.

Abbas ac idi. Ümidi təkəcə torbanın dibində qalan baş soğana qalmışdı. Tez onu götürüb ağızına basmaq istəyəndə soğan da qızıl külçəsinə döndü.

Abbas çox qorxdı. Nə eləyəcəyini bilmədi. Dəhşətə gəldi ki, bundan sonra necə yeyib içəcək. Aclıq və susuzluqdan ölmək qorxusu onu vahimələndirdi. Hiss elədi ki, iş belə getsə, əli dəyəndə qızıla çevrilən heç nə onu bu dəhşətli fəlakətdən, amansız ölümün pəncəsindən xilas edə bilməyəcək.

Ağacın kölgəsində mürgüləyən Abbas gözlərini açdı. Hiss elədi ki, gördükləri yuxu imiş. Rahatlıqla, sinə dolusu nəfəs aldı. Elə bil onun çiyinlərindən dağ götürüldü. Sevinə-sevinə dedi:

-Allaha çox şükür ki, gördüklərim yuxu imiş.

Tərcümə edən: R.Y.Əliyev